

Formica truncorum F. niet inheems

door

J. G. BETREM

Sedert 1889 is *Formica truncorum* steeds als inheems beschouwd. WASMANN vermeldt nl. in zijn stukje „Ein kleiner Beitrag zur niederländischen Ameisenfauna”, dat hij zowel arbeidsters als een ♀ in Nederlands Limburg van *F. truncicola* Nyl. gevonden heeft. *F. truncicola* Nyl. is een jonger synoniem van *F. truncorum* F., zoals reeds jaren bekend is en nader is bevestigd door het onderzoek van het type van FABRICIUS door BETREM.

In 1891 vermeldt WASMANN in zijn „Verzeichniss der Ameisen und Ameisengäste von Holländisch Limburg” de soort wederom. Zij zou volgens hem veel zeldzamer zijn dan *F. rufa* en *F. pratensis* (nu *F. nigricans* Em.). In april en september 1889 onderzocht hij een kolonie van de „Mischform” *rufo-truncicola*.

Op p. 57 van deze publicatie noemt hij dit taxon *F. rufo-truncicola* FOREL. Ook in zijn „Ameisen von Luxemburg” (1909) schrijft hij dit taxon aan FOREL toe. In de collectie-WASMANN vindt men echter het etiket *rufo-truncicola* Wasmann. FOREL heeft deze vorm nooit beschreven. De naam *rufo-truncicola* moet dus aan WASMANN worden toegeschreven, hoewel het waarschijnlijk is, dat het een „in litteris” naam is van FOREL.

Voor zover mij bekend vermeldt WASMANN dit taxon niet meer vóór 1905 in zijn artikel: „Ursprung und Entwicklung der Sklaverei bei den Ameisen”. In een noot schrijft hij het volgende: „Während 14 Jahren traf ich in der Umgebung von Exaten (Holl. Limburg), die ich auf viele Quadratkilometer genau durchforscht habe, keine einzige *truncicola*-Kolonie, sondern nur einmal (5 km von Exaten entfernt) eine Kolonie der Mischrasse *rufo-truncicola* an. Eine entflügelte echte *truncicola*-Königin fand ich dagegen schon am 30. Mai 1885 unmittelbar bei Exaten auf Wegen laufend”.

Hieruit volgt, dat WASMANN als Nederlands materiaal slechts de arbeidsters van de typische kolonie van zijn *rufo-truncicola* en één koningin ter beschikking had.

Door de vriendelijkheid van Pater Dr. H. SCHMITZ, de conservator van de collectie van WASMANN, en Dr. E. M. KRUYTZER, directeur van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht, waar de collectie van WASMANN wordt bewaard, kon ik de exemplaren, die WASMANN vermeldt, nader bestuderen.

De dieren, die WASMANN in april 1889 verzameld heeft, zijn nog in zijn verzameling aanwezig. Zij stammen uit Panheel, een dorp 8 à 9 km Z.W. van Roermond. Deze vindplaats wordt in latere publicaties in een geheel ander verband ook nog door WASMANN vermeld, als verzamelplaats van het taxon *rufo-truncicola*. Wij kunnen dus wel zeker zijn, dat dit de typen zijn van zijn nieuwe „Mischform”. Het materiaal bestaat uit 7 ♂♂ op minutiespelden, die gestoken zijn op een stukje merg. Tussen de opgave „4—89 Panheel” en „Kolonie” staat op het oorspronkelijk etiket nog een onleesbaar woord.

De dieren hebben een rode kop en thorax, de kleinere exemplaren zijn echter donkerder gekleurd, zij hebben een min of meer donkere vlek op de kop rondom de ocellen en op het pronotum. De ogen zijn volkomen kaal, evenals de kruin